

Lausuntopyyntönne työryhmämietinnöstä: Euroopan unionin valtiontukisääntöjen vastaisten tukien takaisinperintää koskevien sääntöjen täytäntöönpano

Asia: VN/18042/2023

Elinkeinoelämän keskusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Valtiontukien takaisinperintä on osa valtiontukipolitiikkaa, jonka merkitys EU:n sisämarkkinoiden toimivuudelle ja reilulle kilpailulle on keskeinen. Kansallisesti toimeenpantavalla täytäntöönpanolla on siten tärkeä rooli.

On hyvä, että nyt selkeytetään kansallisesti varsin sekavaa ja vaikeaselkoista sääntelyä. Tämä on tärkeää erityisesti niiden yritysten näkökulmasta, jotka joutuvat takaisinperinnän kohteeksi. Tukea saanut yritys on lähtökohtaisesti voinut luottaa viranomaisen tekemään selviytykseen tuen soveltuvuudesta, joten lähtökohtaisesti koko takaisinperintätilanne on yritykselle aina jonkin asteinen shokki. Erityisen yllätyksellisiä ja vahingollisia takaisinperintätilanteet ovat silloin, kun yritys on myyty ja takaisinperintä kohdistuu yrityksen uuteen omistajaan.

Käsittelen lausunnossamme lyhyesti kolmea yritysnäkökulmasta kriittistä kohtaa:

1) Takaisinperittävälle tuelle määrättävä korko

EK pitää ankarana HE -luonnoksen (13 § 2 mom) kohtaa, jossa käsitellään takaisinperittävälle määrälle maksettavaa korkoa. Takaisinperintäkorkoa esitetään määriteltäväksi vähintään sen korkokannan mukaiseksi, jota olisi sovellettu, jos tuensaajan olisi pitänyt lainata tuen määrää vastaava summa markkinoilta tuen myöntämishetkellä. Markkinaehtoisen koron määrittelyn arviointi ei liene tukiviranomaisille myöskään yksinkertaista ja tavanomaista, ja lisää oikeudellista epävarmuutta yrityksille.

Yritysten oikeusturvan näkökulmasta on kriittistä, jos säännöksissä ei ole määritelty ylärajaa takaisinperittävälle korolle. Takaisinperintä ei ole rangaistusluonteinen seuraamus, ja se voi tapahtua (ja usein myös tapahtuu) viranomaisen tekemän virhearvion vuoksi. Takaisinperinnän tavoitteena on palauttaa kilpailutilanne siihen, miltä se olisi näyttänyt ilman laittomasti myönnettyä tukea. Tästä näkökulmasta koron määrätymisen kohtaa luonnoksessa voisi arvioida vielä uudelleen.

2) Poikkeukset takaisinperintävelvollisuudesta

On mahdollista, että lähtökohtaisesti hyväksyttävä tuki on myönnetty noudattamatta velvollisuutta ilmoittaa siitä. Takaisinperintävelvollisuus ulottuisi myös näihin tilanteisiin.

Komissiolla on mahdollisuus hyväksyä tällainen tuki, jos se myöntöhetkellä olisi soveltunut sisämarkkinoille. On yritysten kannalta kohtuutonta rinnastaa tällainen tilanne sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperintätilanteeseen. EK suosittelee, että tämä kysymys arvioidaan uudelleen.

EK kannattaa ehdotusta siitä, että takaisinperinnästä voitaisiin luopua poikkeuksellisissa tilanteissa.

3) Taannehtivan soveltamisen kieltö

Luonnoksen säännöksiä ei tulisi soveltaa ennen lain voimaantuloa myönnettyihin tukiin.